

باستان‌شناسی هنر و آسیای صغیر

* مؤلف: بهمن فیروزمندی شیره جینی

* ناشر: سمت

* سال نشر: ۱۳۷۸

* نوبت چاپ: اول

* محل نشر: تهران

کتاب *باستان‌شناسی هنر و آسیای صغیر* برای دانشجویان رشته باستان‌شناسی در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد به عنوان منبع اصلی درس باستان‌شناسی و هنر آسیای صغیر به ارزش ۲ واحد، نگاشته بهمن فیروزمندی شیره جینی، از مدرسان و متخصصان هنر و باستان‌شناسی آسیای صغیر یا ترکیه، است و در انتشارات سمت به چاپ رسیده است. کتاب در حجم ۲۷۴ صفحه و (برابر با فهرست مطالب) در چهار فصل کلی درباره: اوضاع طبیعی و تاریخچه مطالعات باستان‌شناسی در قسمت‌های مختلف آسیای صغیر، ادوار پیش از تاریخ آن، دوران مس، سنگ و همین‌طور عصر مفرغ مناطق مختلف کشور ترکیه می‌باشد. در انتها نیز تصاویر و نقشه‌ها، برخی نام‌های ترکی استانبولی، جدول حروف الفبای ترکی استانبولی و معادل فارسی آنها به همراه منابع و مآخذ، قسمت ضمائم و بخش پایانی کتاب را تشکیل می‌دهد.

از لحاظ شکلی باید تأکید نمود که جدا از قسمت تصاویر نامطلوب سیاه و سفید و همین‌طور ذکر نشدن منابع تصاویر، نقشه‌ها و طرح‌های مورد استفاده، و نام موزه یا گنجینه‌ای که آثار باستانی فوق در آنجا نگهداری می‌شود، در سایر موارد، کتاب از جنبه شکلی خوبی برخوردار است.

در قسمت جمع‌بندی نقاط کلی قوت و ضعف کتاب همراه با پیشنهادها هرچند مختصر به برخی موارد، صرفاً در راستای تقویت نقاط قوت و اصلاح کاستی‌ها در چاپ‌های بعدی، اشاره می‌شود.

نتیجه داوری و ارزیابی کتاب به شرح زیر خلاصه می‌شود:

الف. نقاط قوت:

۱. رعایت قواعد زبان فارسی و سادگی متن برای استفاده دانشجویان.
۲. اعراب‌گذاری و به‌کارگیری درست واژه‌ها و اصطلاحات تخصصی مربوط به

باستان‌شناسی و هنر پیش از تاریخ آسیای صغیر.

۳. آوردن معادل‌های لاتین اصطلاحات، اسامی، واژه‌ها، مکان‌ها و غیره، همچنین تلفظ‌های دقیق و مرسوم به صورت زیرنویس و با شماره‌های مشخص.

۴. استفاده از ابزارها و فنون لازم؛ یعنی، جداول، تصاویر، نقشه‌ها و طرح‌ها برای تفهیم بهتر مطالب.

۵. ترتیب، انسجام و تسلسل مطالب از نظر شکل و محتوا مطابق با فهرست مطالب و همین‌طور تطابق آن با سرفصل‌های شورای برنامه‌ریزی.

۶. مستندات و ارجاعات صحیح متن به منابع برابر با آیین نگارش و دستورالعمل‌های سازمان سمت و استفاده کافی از منابع مربوط.

ب. نقاط ضعف:

۱. کیفیت نامطلوب عکس‌ها.

۲. عدم تطابق فهرست مطالب با برخی محتویات متن در برخی نسخه‌ها، به ویژه صفحات ۱۳۱ الی ۱۴۵ (شاید به دلیل جابه‌جایی فرم‌های مربوط در هنگام صحافی باشد).

۳. در قسمت فهرست مطالب، صفحات پنج و شش (حروفی)، تقسیم‌بندی مطالب، در چهار فصل به اضافه قسمت ضمائم و منابع و مأخذ می‌باشد، در حالی که در صفحه ۲ (عددی) مقدمه، سطور ۱ و ۲، مؤلف محترم بیان می‌کند که کتاب فوق «از پنج فصل تشکیل شده است: فصل اول، اوضاع طبیعی و تاریخیچه مطالعات باستان‌شناسی را به اختصار بررسی می‌کند...».

۴. عنوان کتاب «باستان‌شناسی و هنر آسیای صغیر» است؛ یعنی، با این توصیف باید در برگیرنده باستان‌شناسی و هنر آسیای صغیر از دوران پیش از تاریخ، تاریخی، اسلامی و معاصر آسیای صغیر باشد که حداقل از دوران پارینه سنگی آسیای صغیر (۱۰۰۰۰ – ۶۰۰۰۰ ق.م) شروع شده و تا دوران سلجوقی (۱۳۰۸ – ۱۰۷۷ میلادی)، امپراطوری عثمانی (۱۹۲۰ – ۱۲۹۹ میلادی) و جمهوری (۱۹۲۰) را در برگیرد. چیزی که در صفحه ۴ جدول گاهنگاری آسیای صغیر خود مؤلف نیز بدان اشاره کرده است.

ج. پیشنهادها:

۱. از آنجا که تصاویر رنگی و با کیفیت آثار باستان‌شناسی و هنری هر یک از تمدن‌ها در تفهیم مطالب و شناخت باستان‌شناسی و هنر آن تمدن برای دانشجویان رشته‌های

باستان‌شناسی و هنر نقشی به سزا دارد؛ از این رو، ضروری است که کلیه تصاویر این کتاب در چاپ‌های بعدی به صورت رنگی چاپ و منتشر شود.

۲. با توجه به نقاط ضعف یاد شده، در خصوص تقسیم‌بندی فصول مربوط به محتوای کتاب به لحاظ شکلی و محتوایی و همچنین تضاد موجود میان عنوان کتاب، فهرست مطالب کتاب و محتوای کتاب با بیانات مؤلف پیشنهاد می‌گردد که: اولاً، در چاپ‌های بعدی، عنوان کتاب از صورت کلی «*باستان‌شناسی و هنر آسیای صغیر*» به «*باستان‌شناسی و هنر آسیای صغیر - دوران پیش از تاریخ*» تغییر یافته تا مشکل پوشش مطالب محتوایی و شکلی کتاب با عنوان آن و فهرست مطالبش حل گردد، ثانیاً، در چاپ‌های بعدی عبارت «*پنج فصل*» از سطر یک صفحه ۲ مقدمه به «*چهار فصل*» تغییر یابد یا در قسمت فهرست، مطالب در پنج فصل تقسیم بندی شود؛ یعنی، اوضاع طبیعی آسیای صغیر در فصل اول منظور گردد و تاریخچه مطالعات باستان‌شناسی مناطق مختلف آسیای صغیر برای فصل دوم به کار گرفته شود، سپس رقم عددی یا شماره‌ای سایر فصول به سوم، چهارم و پنجم تغییر یابد و در مقدمه نیز به همین ترتیب اصلاحات اعمال گردد؛ ثالثاً، برای جبران کمبود منابع درسی دوران تاریخی، اسلامی و معاصر ترکیه یا آسیای صغیر پیشنهاد می‌گردد سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، نسبت به تألیف و تدوین منابع لازم اقدام کند.